

AVO- JA ASUMISPALVELUT

Vastaanottopalvelut ja Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

PAPA-NÄYTE, OHJE POTILAALLE

Yleistietoa papa-näytteestä

Papa-näytteen (kohdunkaulan irtosolunäytteen) oton pääasiallinen syy on kohdunkaulansyövän seulonta, erityisesti syöpää edeltävien limakalvomuutosten löytäminen ajoissa. Papillooma-virustartunta (HPV-infektio) on edellytys syövän kehittymiselle. Papa-näytteellä ei voida todeta varsinaisia sukupuolitauteja kuten klamydiaa.

Kohdunkaulan syövän seulonnat (joukkotarkastukset) papa-näytteellä tehdään 5 vuoden välein, Tampereella ja Orivedellä 30-vuotiaasta 60-vuotiaaksi asti. Näihin seulontoihin tulee henkilökohtainen kutsu kotiin. Muita **papa-näytteitä ei oteta rutiininomaisesti, vaan yksilöllisen tarpeen mukaan**. Seulonnan ulkopuolella otettavien papa-näytteiden tarpeen päättää lääkäri.

Papa-näytettä ei tarvitse ottaa alle 25-vuotiaalta. Yli 25-vuotiaalta näyte otetaan tarpeen mukaan, pääsääntöisesti kuitenkin osana seulontaohjelmaa. Papa-muutoksille voivat altistaa nuorena aloitetut yhdynnät, useat seksikumppanit, tupakointi, sairastettu sukupuolitauti (erityisesti klamydia) ja vastustuskykyä heikentävät sairaudet ja lääkitykset. **HPV-rokote antaa erittäin hyvän suojan kohdunkaulansyöpää vastaan**. Seulontanäytteet ovat silti tarpeen myös rokotetuilta.

Jollei merkittäviä riskitekijöitä ole ja papa-näytteet ovat olleet normaaleja, papa otetaan 5 vuoden seulontaohjelman puitteissa. Kun papa-näytteessä todetaan muutos, lääkäri päättää seuraavan papa-näytteen ottoajankohdan.

Käytännön ohjeita

Papa-näytteen ottaa lääkäri tai näytteenottoon koulutettu hoitaja. Tampereella ja Orivedellä näyte otetaan joko ajanvarauksella laboratoriossa (Fimlab) tai joissain tapauksissa vastaanottokäynnin yhteydessä. Näytteenotto ei satu, mutta pientä nipistystä usein tuntuu. Tutkimuksen jälkeen voi olla vähäistä veristä vuotoa. Papa-näytettä ei mielellään oteta kuukautisten aikana, sillä veri hankaloittaa näytteen tulkintaa. Raskaus ei ole näytteenoton este.

Lisätietoa:

Tampereen kaupunki (seulonnat): <https://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/terveyspalvelut/omahoito-ja-terveysneuvonta/seulonnat.html>

Fimlab: <http://www.fimlab.fi/lake/ohjekirja/nayta.tmp?sid=193;id=10715>

Syöpäjärjestöt: <https://www.ilmansyopaa.fi/tarkkaile-kehoasi/osallistu-seulontoihin/>